

ПОКАНА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ ЗА ИНИЦИАТИВА (без оценка на въздействието)

Целта на настоящия документ е да запознае обществеността и заинтересованите страни с работата на Комисията, за да могат те да предоставят обратна информация и да участват ефективно в дейностите по консултиране.

Приканваме тези групи да споделят мнението си относно разбирането на Комисията във връзка с проблема и възможните решения, както и да ни предоставят имаща отношение информация, с която евентуално разполагат.

НАИМЕНОВАНИЕ ИНИЦИАТИВАТА	НА	Програма на ЕС за градовете
ВОДЕЩА ГД — ОТГОВОРЕН ОТДЕЛ		ГД „Регионална и селищна политика“ — отдел 03 (Градове, общности, хора)
ВЕРОЯТЕН ВИД ИНИЦИАТИВА		Комуникация
ОРИЕНТИРОВЪЧЕН ГРАФИК		Четвърто тримесечие на 2025 г.
ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ		-

Настоящият документ служи само за информация. Той не предопределя окончателното решение на Комисията относно това дали тази инициатива ще бъде продължена или относно окончателното ѝ съдържание. Всички описани в настоящия документ елементи на инициативата, включително графикът ѝ, подлежат на промяна.

А. Политически контекст, определяне на проблема и проверка за спазване на принципа на субсидиарност

Политически контекст

75 % от хората в Европейския съюз живеят в градове и други градски райони¹. Очаква се този процент да нарасне на 84 % до 2050 г.² ЕС се характеризира с разнообразие от малки и средно големи градове, както и големи градове. Той обхваща близо 700 града³ с повече от 50 000 жители и почти 8 000 по-малки градове⁴. Градовете са икономическите двигатели на ЕС и предлагат на хората възможности за достъп до основни услуги и за високо качество на живот (в центровете и често в околните райони). Градовете са основни участници в изпълнението на политиките и законодателството на ЕС на местно равнище. В същото време градовете и другите градски райони са изправени пред концентрация от предизвикателства, които изискват значителни инвестиции⁵. Те са първи в прилагането на иновативни решения, проектирането и предоставянето на услуги, подобряването на безопасността и планирането и регулирането на застроената среда и обществените пространства. Заинтересованите страни, включително местните органи (от градовете или други градски райони)⁶, призоваха ЕС да засили подкрепата, сътрудничеството и дългосрочните насоки в тази област.

¹ През 2021 г. 39 % живеят в градовете, а 36 % — в по-малките градове и предградията (Източник: ГД „Регионална и селищна политика“ въз основа на данни от Евростат).

² Евростат, Съвместен изследователски център и ГД „Регионална и селищна политика“, [Urban-rural Europe - introduction - Statistics Explained](#).

³ Според Евростат един град (като административна единица) трябва да има градски център с най-малко 50 000 жители.

⁴ Според степента на урбанизация Евростат класифицира градовете, както следва: i) гъсто населени градове с гъстота на населението над 1 500 жители/km² и население между 5 000 и 50 000 души; и ii) средно населени градове с население над 5 000 души и гъстота на населението най-малко 300 жители/km² (при условие че се намират на повече от 2 км от градове или гъсто населени градове и не граничат с град или гъсто населен град) (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/towns_in_europe_technical_paper.pdf).

⁵ *The Future of Cities* („Бъдещето на градовете“ — доклад на Съвместния изследователски център, 2019 г.).

⁶ Администрации или органи, които имат правомощия да изготвят и прилагат закони и които отговарят за обществените услуги и обекти в определени райони.

Както беше обявено в писмото за определяне на ресора от председателя Фон дер Лайен до изпълнителния заместник-председател Фито, Европейската комисия ще представи амбициозна политическа програма за градовете. Тази програма следва да предложи визия за бъдещето на градовете, като разгледа въпроси като жилищното настаняване, действията в областта на климата, цифровизацията, мобилността, социалното приобщаване и равенството. Чрез нея следва също така да се използва потенциала на градовете като двигатели на иновациите, растежа и конкурентоспособността.

Градовете играят роля за постигането на целите на Европейския зелен пакт за нулево замърсяване, кръгова икономика, природа и биологично разнообразие и действия в областта на климата чрез изпълнение на политики, прилагане на законодателството и мобилизиране на публични и частни инвестиции, всички това в диалог със заинтересованите страни и широката общественост. Градовете също така: i) изпълняват ролята на двигатели на цифровия преход, за да се даде възможност за осъществяването на екологичен преход; ii) насърчават достъпното жилищно настаняване, устойчивия жизнен стандарт и общественото здраве, достъпността и приобщаването; и iii) прилагат принципите на инициативата „Нов европейски Баухаус“.

Инициативата ще допълни съответните резултати, като например Европейския план за жилища на достъпни цени.

Проблем, който инициативата цели да преодолее

Градовете са от ключово значение за изпълнението на политиките и мерките на ЕС за устойчиво градско развитие, които по своето естество са междусекторни. Този процес изисква административен капацитет и методологични рамки, както и решения, които могат да бъдат предоставени и споделени чрез действия на ЕС. Градовете имат различни изходни позиции, нужди, капацитет и правни компетенции за справяне с необходимите промени. Много градове, по-специално по-малките градове, имат ограничен човешки и административен капацитет и ограничени бюджетни ресурси.

Чрез много от своите секторни политики ЕС предлага множество възможности за подкрепа на градовете и други градски райони, по-специално с цел прилагане на Европейския зелен пакт. Чрез тази подкрепа градовете могат да изградят своя капацитет, да се възползват от експертен опит, да получат достъп до финансиране или да реализират инвестиции по места. Понастоящем съществуват над 50 инициативи за градовете на равнището на ЕС⁷. Въпреки че тази среда за подкрепа на градовете създава многобройни възможности и отговаря на нуждите на градовете, ориентирането в нея е трудно.

Друг въпрос, който градовете редовно повдигат, е липсата на или ограниченото внимание към градското измерение по време на процеса на изготвяне на политиките и законодателството на ЕС. Тъй като в крайна сметка градовете са от съществено значение за прилагането на законодателството на ЕС, техните опасения трябва да бъдат по-добре интегрирани в бъдещите предложения на Комисията, за да се избегне противоречиво въздействие на такива предложения върху техните територии.

Без нови действия от страна на ЕС средата ще продължи да бъде трудна за ориентиране, което ще подкопае оптималното използване на ресурсите и комуникацията с бенефициерите.

Основание за действия на равнището на ЕС (правно основание и проверка за спазване на принципа на субсидиарност)

Правно основание

Местната политика относно градовете е отговорност на държавите членки на различни равнища на управление (национално, регионално, метрополно и местно). Въпреки че не съществува правно основание ЕС да действа конкретно в областта на селищната политика, различните правни основания за действията на ЕС имат пряко отражение върху градското развитие, особено в областта на енергетиката, климата, мобилността, околната среда и земеползването, както и върху приобщаващите и достъпни политики за уязвимите групи, като местните власти носят основната отговорност за практическото прилагане на законодателството на ЕС. В допълнение, в член 174, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз се посочва ролята на ЕС, а именно да „разработва и осъществява свои инициативи,

⁷ <https://portico.urban-initiative.eu/urban-panorama/initiatives>.

които водят до укрепването на неговото икономическо, социално и териториално сближаване“. Като се има предвид централната компетентност на държавите членки в областта на селищната политика и градското развитие, всяко действие, посочено в инициативата, ще бъде надлежно съобразено с принципа на субсидиарност.

Практическа необходимост от действия на равнището на ЕС

През последните програмни периоди ЕС подкрепя градовете да изпълняват политиките и приоритетите на ЕС. Ползите от действията на ЕС са свързани с взаимното допълване на подкрепата от ЕС с подкрепата, предоставяна от държавите членки. Действията на ЕС имат особена стойност, тъй като: i) предоставят информация за вземането на решения и изпълнението на всички равнища на управление; ii) предоставят съобразена с нуждите подкрепа, включително добри практики; iii) създават политически стимули и ангажименти; и iv) дава възможност за мобилизиране на лицата, отговорни за вземането на решения, както и партньорите за сътрудничество, включително широката общественост. ЕС предоставя възможности за градовете от всякакъв мащаб да се възползват от обмен, работа в мрежа и сътрудничество в целия ЕС.

Б. Какво се стреми да постигне инициативата и по какъв начин?

Целите на инициативата са две:

1. организиране и рационализиране на съществуващата подкрепа от ЕС за градовете и други градски райони, така че подкрепата от ЕС да бъде съсредоточена там, където е най-необходима, както и да бъде достъпна за всички потенциални бенефициери; както и
2. да послужи като основа за бъдещи действия, да засили амбицията на ЕС по отношение на градовете и устойчивото градско развитие, като гарантира, че техните интереси и потребности са отразени в бъдещи инициативи на равнище ЕС, и че е налице подходящо управление за изпълнението на тази цел.

Инициативата следва също така да проучи начините за поддържане на връзка с градовете, за да се извлекат поуки от техния опит и да се избегне противоречиво въздействие на политиките и законодателството на ЕС по места.

Няколко основни принципа ще послужат за основа на действията, които трябва да се предприемат за прилагане на горепосочените цели на практика. Например разработването на механизма за подкрепа ще се основава на: i) преглед на натрупания до момента опит; ii) координация и полезни взаимодействия между различните инициативи за градовете и последващи действия във връзка с тях; iii) намаляване на административната тежест за заинтересованите страни, включително градовете, държавите членки и Комисията; и iv) гъвкавост и приспособимост, за да се отговори на нововъзникващите нужди на градовете, включително нуждата от инвестиции.

В рамките на тази инициатива ще бъдат разгледани принципите на пропорционалност като част от планираното ѝ съдържание. Инициативата е незаконодателен инструмент и има за цел да намали финансовите и административните разходи за ЕС и за местните власти.

Вероятни въздействия

Вероятното въздействие на инициативата ще бъде по-добре рационализирана и координирана, по-ефикасна и по-ефективна законодателна рамка на ЕС за градовете и градските райони, която постига резултати по приоритетите на ЕС и отговаря на нуждите на градовете и техните жители. Тя следва да спомогне за засилване на ангажимента, действията и използването на подкрепата от ЕС от страна на градовете от всякакъв мащаб, включително малките и средните градове, на цялата територия на ЕС. По този начин градовете ще могат по-добре да предоставят решения и инвестиции, водещи до промени въз основа на интегрирани и основани на участието подходи.

Тази инициатива може също така да предостави насоки за действия и партньорства в подкрепа на градовете в държави извън ЕС.

Съответните цели за устойчиво развитие от Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие, за които инициативата вероятно ще допринесе, са устойчиви градове и общности, достойни условия на живот, намаляване на неравенството и действия в областта на климата.

Бъдещ мониторинг

Мониторингът на изпълнението ще бъде осигурен чрез събиране на данни като част от различните действия, изпълнявани от инициативата. Резултатите от него ще бъдат използвани в бъдещите оценки и оценки на въздействието.

В. По-добро регулиране

Оценка на въздействието

Инициативата ще бъде под формата на съобщение на Комисията, което няма да бъде придружено от оценка на въздействието, тъй като на този етап няма да се създават нови потоци на финансиране или нови законодателни предложения. Инициативата ще определи общ подход и ще предложи действия, като се разчита на допълнителни ангажименти и процеси на изпълнение.

Стратегия на консултацията

Обществеността се приканва да отговори на настоящата покана за представяне на данни. Освен това през юни 2025 г. ще се проведе диалог със заинтересованите страни като част от шестото издание на Форум на градовете.

Тъй като през последните години въпросът беше част от политическия дневен ред, инициативата ще се възползва от различни видове принос, сред които:

- новата Лайпцигска харта (2020 г.);
- резултатите от дебатите и изслушванията, проведени от Европейския съвет, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите;
- становището на Европейския комитет на регионите относно — Насърчаване на потенциала и синергиите за регионите и градовете на свързаните със Зеления пакт инициативи на ЕС (2023 г.);
- *The Future of Cities* („Бъдещето на градовете“ — доклад на Съвместния изследователски център на Комисията, 2019 г.) и други свързани публикации;
- плана за изпълнение на мисията на ЕС за постигане на 100 неутрални по отношение на климата и интелигентни града до 2030 г.;
- доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно изпълнението на Европейската инициатива за градовете 2022—2024 г.; както и
- предстоящото становище на Европейския комитет на регионите относно състоянието на енергийния съюз — подготовка за гладкото осъществяване на енергийния преход в съответствие с пакета „Подготвени за цел 55“.

За подготовката на тази инициатива е особено необходим принос към темата относно подкрепата на ЕС за градовете в областта на административния капацитет и нуждите от финансиране. Освен това е необходима информация за това как да се поддържа връзка с градовете, за да се извлекат поуки от техния опит с политиките и законодателството на ЕС, както и относно техните опасения във връзка с бъдещи предложения на ЕС, за да се избегне създаването на противоречиво въздействие по места.

Основните заинтересовани страни, които е вероятно да проявят интерес към инициативата, включват всички съответни заинтересовани страни в областта на устойчивото градско развитие, по-специално:

- национални, регионални и местни правителствени органи;
- публични и частни финансови институции;
- сдружения, представляващи градове или метрополни области;
- сдружения на специалисти по пространствено планиране;
- организации, подкрепящи действията в областта на климата и околната среда, жилищното настаняване, равенството (включително равенството между половете), социалното приобщаване, здравеопазването, действията в областта на енергетиката, справедливия преход и намаляването на енергийната бедност, градския транспорт и цифровизацията в градовете;
- организации, работещи с млади хора, възрастни хора и хора с увреждания;
- академичната общност, както и

- изследователи и заинтересовани страни в политиката за иновации.

Поканата за предоставяне на данни ще бъде отворена в продължение на поне четири седмици. Тя ще бъде популяризирана чрез комуникационните канали на ГД „Регионална и селищна политика“ и чрез партньори, предоставящи подкрепа на градовете. Поканата ще бъде изпратена на участниците в междуправителственото сътрудничество и на членовете на управителните органи на Европейската инициатива за градовете. Отговорите могат да се предоставят на всеки от 24-те официални езика на ЕС чрез портала [„Споделете мнението си“](#) (главната страница на Комисията за обществени консултации). Ще бъде изготвен обзорен доклад, съдържащ обобщение на всички резултати от консултацията.